

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyititéri cikkek

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez elküldendő.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos széküldésről gondoskodva van.

Elsikamlás — kijózanodás.

† A „Teleg. Rom.”-t eddig a politikai mérséklet útján láttuk járnai, a minthogy lapunk nem egyszer ismertette is tárgyilagossá, gyakorlati szempontból kiinduló elmékedéseit; ezáltal azonban kissé lesiklott a józan haladás alapjáról, midőn „A románok és az ő álláspontjuk” czim alatt irt cikkekben, oly hírokat pengtet, melyekhez a higadgtan számító politikusknak nem igen lenne szabad, különösen ez idő szerint, nyulnia.

A történelem, ha valaki azt részrehajlatlan jó akarattal, a magyar és román nemzet közös érdekeinek szempontjából vizsgálja — bizonynyal számos üdvös tanulságot szolgáltat, nemcsak a múltból levonandó okulásra, de a jövőben követendő eljárás megállapítására is.

De mit mondjunk ahoz, ha a történelem lapjait forgató publicista csupa vádakat keres azokon, s ezeket kiméltelenül sújtja politikai ellenfeleivel, az államélet színpadáról rég letűnt nemzedékeket kárhoztat, és minden indoklás nélkül dob követ az ország parlamentjének törvényhozási munkájára.

A ki a mult idők nagykönyvében hibátlan akar olvasni, annak nem szabad az ókor ködében tévelyegnie, mert az emberiség folytonos és fokozatos haladásának természeténél fogva, elveszti világos látását, s így annyira belegendolja, beleéli magát ama kor viszonyaiba, hogy a jelennek legszembeszökőbb korvonalai is elmosódnak lelki szemei előtt, s csupa képzeleti alakokat látand a másfél ezer éves látcsövön át.

Ime a „Teleg.” „democrata szellemről” beszél, melyet a románok Italiából hoztak magukkal; állítja, hogy mindig jogegyenlőségre törekedtek, s egyenlő szabadságuk csak akkor lett „lábbal tiporva, midőn Magyarország átvette a németektől a hűbéri rendszert.”

Nem akarunk a „Teleg.”-al a felett vitázni, egyenesen Italiából jöttek-e az erdélyi oláhok ősei; azt sem vizsgáljuk, a jogegyenlőség volt-e mindig törekvésük célja — bár erre a legközelebbi múltból is ellenkező példákat idézhetünk: beérjük azon figyelmzettetéssel, hogy a XIX. század vezérszellemét képező democratia Európában 1789-ben született — az é-amerikai szabadságharc veté át a szellemgyújtó szikrárt, s így kár ama római demogocriát emlegetni, mely nem ismert egyenjogú nemzeteket, sőt egyeseket sem, miután magában a fővárosban is ott volt a rabszolgák tömege a kiváltságot polgárok és patriciusok kasztjai mellett, s a hová hódító fegyvereit elvitte, nem plántálta az egyenjogúságot, hanem a római uralom alá hajtá a más leigázott népeket, római műveltséget erőszakolt rájuk, s őket, használhatóságuk arányában, tette uralma, többé kevésbé alkalmas eszközeivé, néha oszlopaivá.

De ha a „Teleg.” a Rómából importált democratia szellemét a jelenkor jogegyenlőségi törekvéseinek piedestáljára állítani nem tudja — ép oly indokolatlan azon most előrántott vádja, mintha a román egyforma szabadság állapotának Magyarország vetett volna véget átkölesönözvén a németektől a hűbéri rendszert.

Róma karddal kezében járt körül a világ akkoron ismert három részében, s részben nagyobb műveltsége czimén, de főleg — különösen a „Teleg.” által minap

megénekelt Görögországgal szemben, — fegyver hatalmával fogva meghajlásra bírta a fél-és egész barbar népeket is. Hanem egyszer Róma is eljutott a hatalom Zenitjére, s mint-hogy a világ minden szögéből gyakrabban erőszakkal összehordott kincsek halma-ában megromlott volt a római kis királyok, — s általuk az uralkodó nép erkölcsé, a harezias barbarok nyakára hágtak az elpuhult, lucullusi lakmározóknak, kik általuk akarák hatalmukat öröztetni.

A népvándorlás egyelőre rombolt, de végtére is egy újabb civilizatio magvai keltek ki a római műveltség töredékeiből, s az állandó megtelepülés által szelidebb erkölcsökhöz szokott népek ősi sajátságai-ból. Ez újabb polgárosító áramlat egyik — bevalljuk lebilincselő — stadiumát képezte a „hűbér-rendszer.” Midőn ezt Magyarország átvette, ez volt még a néptömegekre is a kedvezőbb állapot, miután máshol a rabszolgák és vad zsarnokok intézményei állottak fenn. A hűbéri rendszer a középkorban épen Európa művelt részében divatozott s így Magyarországon is; de hogy ebből vádat lehessen kovácsolni Magyarország ellen, mintha ő tiporta volna el e tájakon a román egyforma szabadság intézményeit — megfoghatlan; mert az Európaszerte divó „hűbér-rendszer” következménye volt a kiváltságok gyarapodása a nép jogtalanságban tartása. Magyarországon már 1790-ben találtak viszhangra az 1789-diki democratia elvei s a negyed százados harez lefolytával, mihelyt a reactio szabálcsei töredezni kezdettek — ez úton láttuk küzdeni nemzetünk legjobbjait 1825—1848-ig, mikor is életbeléptek a törvénybe foglalt jogegyenlőségi elvek, míg Moldva-Oláhországban évtizedek mulva is csak fejedelmi hatalomszó vetett véget a félrabszolgá állapotnak.

Messze távolra tekintve, gyakran csatlódnak látszereink, s talán ez lehetett oka annak, hogy a „Teleg.” az ó- és középkor lapjairól ily egyoldalú idézeteket tett; hanem ily botlást követ el ott is, hol alig évtized előtti dolgokról emlékezik meg.

A románok minden tettei 1848-ig és azóta tanusítják, hogy soha se léptek túl a határon, a hol kezdődhetnék más államok, (!) más nemzetek jogos követeléseinek sérelme. 1848-ban azt hitték, hogy a jogtalanságoknak vége szakadt, és ime csakhamar felhangzott: „minden ember legyen szabad, ha magyarrá akar lenni” — így elmékedik a „Teleg. Rom.”

Egyforma jogot és szabadságot adott 1848 a haza minden ajku lakosainak és mégis így ferdíti el a „Teleg.” az 1848-ki törvények szellemét, célját; holott még az 1863/4-ki n.-szabeni conventiculumról is elmondja, hogy ez elvben elismerte az erdélyi románok egyenjogúságát.

N.-Szebenben, mint tudjuk, negyedik rendi nemzetté akarák tenni a románokat, s a „Teleg.” nagy hűhóval hivatkozik e tényre, holott cikke elején másfél ezer éves democratia hozat a románokkal Italiából (!), melyet a magyarok taposnak el; sőt a conventiculum művét méltányolni igyekeznév, azt állítja az 1865/8-iki parlament működéséről, hogy az ott hozott törvények által a románok a régi mostoha állapotba lökettek vissza, azon különbséggel, hogy most nem tesznek robot szolgálatot: „bármely szempontból vizsgálja a nemzet helyzetét, ugymond a „Teleg.” — joggal elmondhatni, hogy Magyarország befejezett parlamentje súlyos állapotot teremtett a románok számára. Ez állítását a „Teleg.” részben a nemzetiségi törvény szabályaival igyekszik indokolni, ugy, hogy egyszerűleg rá utal arra, mit a parlamentben „a románok, szlávok és a szászok képviselői” mondtak!

Elismeri a „Teleg.” hogy az egyházi autonomiát biztosító törvény által, oly állapot nyertek, melyen akkora tevékenységet fejthetnek ki, miszerint lételiket megvédelmezhetik; sajnálja, hogy a 3 millió román érdekei nem találtak a parlamentben nagyobb méltánylásra, s így nem hozatott rájuk néve kedvezőbb törvény; de jövőre reméli, hogy a román képviselők által a parlamentben s ennek útján az európai közvéleményben elvett

magvak gyümölcsözni fognak, s ez elvek a törvényben is diadalmaskodnak.

A románok küzdenek ezután is, mint tevék századokon át — az egyenjogúsáért; tágítsák a számukra engedett tért, s ne engedjék, hogy az alkotmányosság áldásai csak másokra terjedjenek ki; tanuljanak a szászoktól, dolgozzanak ugy, mint ezek, — szóval: álláspontjuk legyen az alkotmányos küzdelem, ez a románokra néve szükséges és másnak nem okoz sérelmet.

E józan tanács bár kit is meglephet; mert a „Teleg.” cikkének első része történelmi ferdítés; az 1848-ki események és törvények érintése sem szabatos, — az 1865/8-iki ugynevezett „nemzetiségi képviselők” nyilatkozataira hivatkozás pedig épen tapintatlanság, különösen, midőn az ezek által pengtetett elvek diadalában is reménykedik; — hanem a törvény előtti meghajlás s a románok be nem teljesült kívánatainak alkotmányos útoni kivívására való ösztönzés — alkotmányos érületről tanuskodik, s csak is ez emlékeztet minket arra, hogy a „Teleg.” van kezünkben és nem a túlzók organuma; a fellengő elmélet végtelme merevélyre vezetnek, ha haladni akarnak, a biztos térre kell alászállaniok.

Pest, január 13. 1869.

(r. l.) A választási mozgalmak országoszerő folyamatban vannak, és igazolói látszanak már is azon prognosticot, melyet nem rég felállítottunk, hogy tudniillik a Deák-párt nem csak fogyni nem fog, sőt valószínűleg nagyobb számmal lesz képviselve a közelebbi országgyűlésen, mint volt az utolsón, mert oly kerületekben is számít győzelemre tudósításaink szerint, melyek eddig a baloldarhoz tartozó egyéneket választottak.

Ezt tény gyanánt kérjük vétetni, mert bizony Isten, sem magunkat, sem másokat nincs kedvünk mystifikálni, és nem látjuk át, minő szölgálatot tennék az ügynek, melynek zászlója alá állunk, ha ferdítésekhez nyulnánk. Ringassák magukat igazolatlan édes réményekben, ábrándozásokban, ámitsák magukat a nyereendő többséggel azok, kiknek tetszik, kik ezt saját érdekeikben üdvösnek tartják; mi csak a factumokat fogjuk mindig hiven jelezni, akár így, akár úgy álljanak a dolgok, mert csupán ez által nyújthatunk alkalmat kellő tájékozásra, és a politikai elveink érdekében szükségeseknek tartott lépések megtételére.

Jokai megválasztása a baranyamegyei síklósi kerületben — magántudósításaink szerint — még eddig nagyon kétséges. A jó síklósiak nincsenek megelégedve a baloldali politikájával, ez nekik még mind kevés, ők a szélső-balhoz csapnak át, vagy szándékoznak átcsapni, s azért annak soraiból toborznak képviselőt. — Gratulálunk!

Lipovniczky István kultusminiszterium-beli miniszteri tanácsosnak, mint nagyváradi püspöknek praecognitioja naponkiut váratik Rómából, mihelyt megérkezik, a derek főpap, a ki 1848/9 után, mely idő alatt komáromi apát-plebanos volt, szintén meghurcoltatott a haditörvényszékek által, azonnal rendeltetése helyére megy. Utódja Szabó Imre apát, és jelenleg kultusminiszteri osztálytanácsos lesz, egyszersmint pécsi kanonokká fog ki-neveztetni.

Jövőre — miként halljuk — csupán ő képviselendi a kultusminiszteriumban a katolikus klerust, az ügyemet legkisebb hátránya nélkül.

A kormány ugyanis lehetőleg gazdálkodni akar, hogy a jövő országgyűlés elé minél kedvezőbb költségvetést terjesztessen, s azért a hivatalok számát lehetőleg redukálni szándékozik.

Említés tétetett annak idején a gr. Széchenyi Ödön által alakítandó consortiumról, melynek célja volt a Pest legszebb városrészét valóban elrondító új épületet megvenni, s helyére nagyszerű bérházakat emelni.

E szándék nem sikerült. Ellenben van most egy másik terv in petto, derek hazánkia, a Bécsben letelepedett Honvéri mérnöktől, melyet — állítólag a kormány is pártol — és mely szerint az új épület helyére pompás államépületek jönének, közepén pedig a koronázási domb helyzetnek el.

Volt alkalmunk e gyönyört terv rajzát látni; — vajha már valóságban is látnánk a pompás palotákat, melyekben Magyarország miniszterei intézendik törekvéseiket a haza boldogítására.

Az aranyosszéki Bogát.

Audiatur et altera pars.

Felvincz, decz. 25. 1868. — A „Kolozsvári Közlöny” 1868-ik évi folyama 151-dik számában „Vidéki levelezés” czimen, Kövendről, Tonka Samu úrtól egy cikk jelent meg, mely Aranyosszék képviselő-bizottmányának a Bogátban levő szék szabadjának leltározatát tárgyában kelt határozatát és cikkekének saját külön véleményét terjeszti az olvasó közönség bírálata alá.

Miért?

Czikkiró úr bár elég szerényen kifejezi, hogy véleményének esalhatatlanságát nem követeli, azonban a sorok között mégis elég világoosan engedi olvastatni, mikép czélja nem kevesebb mint az, hogy az olvasó közönség előtt külön véleménye helyességét, s azzal szemben a bizottmány határozata helytelenségét kimutassa.

S ennek bizonyítására hivatkozik a történetre; s az alapon fogadja a szék tulajdonosi jogát, támogatja állításait „accessorium sequitur suum principale”-féle elvvel. S felvet egy gunyoros kérdést: „mit is akar a szék aféle mások által használt birtokkal?” Kár hogy a történelmi leírás igen regeszertű, de éppen nem történelmi adatokon alapuló tény leírás.

Lássuk azért azt. Czikkező úr maga is tudja, hogy Aranyosszék egész területe az ide telepedett kézdi székelyeknek egy osztatlan közös birtok volt eredetében, és másokat kirekesztő örök-tulajdon joggal csak 1612. innen birtokolnak az akkor létezett falvak határain (lásd az ezüstkapcsos könyv 3. 4. és 41. lapját), de még ekkor s még 1800 elején is több ezer holdra menő osztatlan közös erdő, mező, s köztök a Bogát is a széknek osztatlan közös java volt (lásd az 1797-beli tisztségi jegyzőkönyv 523—526 számát; az 1804-ben július 31-kén tartott march. szék jegyzőkönyvét; 1806. szept. 5-kén indított per folyta leveleket.)

De közelebb jöve a Bogát történetéhez, és az aziránti tulajdonosság kimutatásához: Nem fogja cikkiró úr kétség alá vonni, hogy a Bogát egy saját constitutioja mellett biratott 1848-ig; ezen constitutióknak pedig, mely 1835-ben újítottott, homlokzatán ez áll: „A nemes Aranyosszék bogáti praedialis szántani szokott szabad földi birodalmát stb. érdekelte constitutioja.”

Ezen constitutióknak pedig 2-dik pontja azt mondja: „ezen praedialis helynek tulajdonosságát mostan is (1835) a nemes szék magának reserválja, s annak birtokosai mindnyájan csak usufructuariusok,” tovább: „a midőn akár ki azt miselni vagy elégtelen, vagy henye lenne, avagy kiszáló-nak változtatni akarná, azonnal más mivelhetőnek s szorgalmasnak birtokába jusson.” Ugy hiszem a tulajdonosság kérdése 1835-ig a Bogátra néve megoldható.

Lássuk miképp és mennyiben ruháztatik ez egyesekre?

1848. június 14-kén tartatott marchalis szék jegyzőkönyve 16 folyó száma alatt egy bizottság küldeték ki — jól megjegyezzük — „az országgyűlési követi tudósítások, s több magánosok kérései megvizsgálására.” Erre 15-én 20 folyó szám alatt jön: a bizottság tisztjében eljárva, a vélemények megvizgáltatnak és állítatnak a következőkben; ezután 21 folyó szám alatt: „azon események, melyek az ugynevezett bogáti szabad földek észleztir birtoklását lenyügözték fölfejtetvén, az eddig fenn-állott alkotmány (fennebb látnuk: a szántani szokott szabad földek alkotmányának) eltörlése, s a közös erdőknek a mostani birtokosok kezébe végképpen meghagyása indítványoztatik.” Erre határozat: „a bogáti szabad szántók feletti alkotmány ezenell érvénytelennek nyilváníttatván, minden ezen nemes szék kerületében levő közhelyek a székely birtok természete szerint használtassanak a jelenlegi birtokos által örökösön; a folyamatban levő ügyek ugyancsak az irt alkotmány szerint be-vegeztetvén.”

Azt nem is kérdem, hogy azon bizottság miképpen nötte magát oda, hogy az egész szék közönségét illető, s megbízatásán egészen kívül esett, rendes törvény útján álló ügyben adjon egy a 22 osztozó testvér közül 10 nek javára, 12-öt kirekesztő véleményyt? De azt kérdem: azon bizottmányi határozat elég törvényerővel, alappal bír-e? az eljárás helyes-e? igazságos? érinthetetlen-e? A képviselőbizottmány azonban azon határig, meddig lehetett, fátyolt vetett arra.

A mi az accessorium sequitur suum principale illi: a fentebbiek tekintetbe vétele mellett nem tudom miképpen lehetett a bogáti legelőt, kaszálót a szántók accessoriumának keresztelni! Hát ha x 1000 hold szántót y z j v-nek enged használatra, az azután olyan módon, mint a Bogáttal

is történt örök birtokába is bocsátja, lehet-e abból következtetni, hogy az 1000 hold kézben levő kaszáló is mint accessorium nekik adatott, holott az ajándok-levelben is tisztán ki van kötve, hogy csak a szántók adatainak oda? De Aranyosszék területén tények bizonyítanak.

Ilyen a közös erdők felosztásakor pótlással felhagyott erdő része. Ilyen a felosztott erdők közötti kis kaszálók. Ilyen az „elecs kútnál levő kaszáló, mely maga is bogáti szántók között levén, mint ilyen, a szék kezén maradt, (lásd 1797-beli tisztségi jegyzőkönyv 527. számát), mert nem volt szántó. Tehát nem áll az accessorium sequitur suum principale elv alkalmazása is.

Végre azon kérdésre: mi czéلبől akarják 1848 után is azon furesa sajátosság helyzetben megtartani, hogy a széknek tulajdona legyen és mások használják? Ezen kérdés nem tárgyalatván a bizottmány előtt, csak egyéni véleményt mondhatok fölötte. Ugy hiszem, hogy ha a szék mint tulajdonát leltározattá, gondoskodni fog arról is, hogy mások ne használják.

Aztán ugyhiszem, s kezemben tartva a törvényt valom is, hogy eljött már az idő, midőn a megyei bizottmányoknak nem a lett végetlenül hivatásuk, hogy a kormányt gyanúsítsák, akadékoskodva zsiabaszák, még a szentesített törvényt is tagadják, hanem az associatio, a társulás szelleme által egyesítve, a törvények határain belül, az azok által biztosított téren eszközölni a hon és nemzet szellemi és anyagi felvirágzását, jólétét.

Jól fogva fel a bizottmány hivatását, a szék közjavi jövedelmei által támogatva nagyon óhajtanék látni Aranyosszék valamelyik községében p. o. egy reál-iskolát, leánynevelőt stb.; mert bizony mondom, igen sok tenni való van, mik már is megkéstek, de a mit az egyetértés még pótolhat, és a mi tán meg is érdemli érettek a tiszta tulajdost biztosítani.

Ez az én, levelező úrtól külön véleményem, ennek csalhatatlanságát kérem is a népek Istenétől, s ha az egyetértés lelke összetart, igényem is. Magyarai Pál.

Somssich Pál

Kaposvár választó-kerülete képviselőjének beszéde választóúrhoz.

(Folytatása és vége.)

Miért ninca és miért nem lehet jelenben hadseregünk, megmondom ennek okát; azért, mert ő Felsőge összes birodalmában többféle nemzetiségű levén, ha a hadsereget feloztatni akarnánk nemzetiségi tekintetben, olyannemű újabb követelményeknek nyitnánk kaput, melyeket megtagadni épp oly veszedelmes lenne, mint megadni, képzeljék csak uraim, ha a hadsereget német, magyar, cseh, oláh, lengyel, horvát, szlavin és tót, tehát 8-felé osztanók föl, mely Babelzavar támadna ebből, képzeljék másrészt, ha a többi nemzetiségeknek e követelményeket megtagadnók, és csak mi magyarok magunknak erőszakolnánk ki azt, mily keserűség támadna ellentünk ezért.

Megfontolta azt a mult országgyűlésének többsége komolyan, s mely megmondolása után azon meggyőződésre jutott: hogy e kérdést nem szabad erőszakkal kettévágni, és midőn az osztrák-magyar monarchiának biztosítására egy rendes hadseregnek főtartását ez időszert szüksegesnek találta, letette egyszermind az alakítandó honvédségben egy jövendőbeli védröszszernek oly népszerű alapját, melyet később korább egész Európa elfogadni kénytelen lesz, ha csak anyagilag elpusztulni nem akar.

A természetszerinti fejlődés lassu, de biztos; a rögönzés ritkán sikerül, s mindig koczkajáték, nézzük a kiadást, mely ma mint csecsemő fekszik anyja emlőjén, mennyi időbe kerül, míg férfiu lesz belőle; vagy a kis csemétét, mily soká

nő, míg terebélyes fává növekszik, hát csak a nemzetek, kik korszakok szerint számítják éveiket, érhetnék el egy varázslattal a tökéletesedés tőpontját?!

Az alap le van téve, melyre építeni lehet, sőt a munka már meg is kezdetelt, sok előnyököt vívott ki már ezen első országgyűlés, többit tehet a jövő, s elérhet még sokat bölcs óvatossággal.

Tehetségeim szerint iparkodtam megegyezni a vádakat, melyek a mult országgyűlés ellen alap-talanul hozattak fel, az úres phrasissokat is, melyekkel az alapos érvek hiányában ellentünk izgatnak; most még szabad legyen néhány szót csekélységemről elmondani:

Tisztelt barátim nevében érdemes szónokjok azon óhajtasokat említette: képviselőm önöket a jövő országgyűlésen ismét; őszintén felelek e föl-hívásra.

Ha saját kényelmemet, sőt hiúságomat is tekinteném, most volna azemélyemre nézve a legkedvezőbb pillanat, melyben a közpályáról leléphetnék, 37 évi közszolgálatimra, a kivított eredményekre hivatkozva, senki sem tagadhatná meg tőlem a kiérdemelt nyugodalmat, mely, mint fáradt embert a pihenés, valóban meg is illetne.

A közpályára egyszer kilépett, polgártársaimnak bizodalmaival megajándékozott férfinak sorsa azonban, hogy ő többé nem a magáé, hanem az ügyé, melynek szentelte életét, s azoké, kik ezen ügynek védelmét bizták kezeire.

Bármint óhajtanék is tehát, mint mondám, pihenni, bármily készséggel engedményeznék is nekem e nyugalmat azon tisztelt barátim, kik, szeretem hinni, csak politikai ellenséink, és mint ilyenek a baloldalnak elveit vallják; ezuttal mégis sem saját óhajtasomnak, de ezek becses kívánságának sem felelhetek meg. — Miért?

Mert egész életemben a kötelesség embere voltam, s a mint tőlem kitelt, kötelességeimnek megfelelni éltem földadatának ismertem.

Mit mondana a világ, mit mondanának önök, mit mondanának tisztelt barátaink a baloldalon, ha én, ki a mult országgyűlés nagy munkájának oly hü napezámosa voltam, ki a letett alapokat helyeseknek, ez időszert egyedül czélzerteknek és olyanoknak valom, melyekre hazánk ezentuli boldogságát, virágzó szebb jövőjét Isten segítségével fölépíteni sikerülhet; ki tudom, hogy bár sok történt, de még sokkal több van még tenni való hátra; akkor vonnánk vissza, midőn így diszes választói kör a munka folytatására, a letett alap kiépítésére hív föl, akkor lennék büetlen pártomhoz, s télenységben nézném a küzdést, melynek kimenetelétől hazám jövője, boldogsága függ? — elkarhozottana a világ és méltán, elfordulnának tőlem önök, és méltán; kigonyolna az ellenfél, és méltán.

Azért, im, itt van nevem! mig azt az általam eddig vallott elvekkel ugyanazonosítjátok, rendelkezetek fölötte, mig lelki s testi erőm engedi, csakis azoknak fogok szolgálni.

Elmult az a kiváltságos régi kor, melyben e vagy ama családnak, egyik vagy másik főurnak méltósága nem títte, hogy fölötte a közvélemény ítéletet mondjon, és a tekintélyek büszkén követelték, hogy előttök meghajoljon a nagy közönség. Ma nem a személyekért, ma elveikért küzdünk, s nem az elvet a személyhez, hanem a személyt választjuk az elvekhez, talán éppen, mert nézetünk szerint ezuttal legkivibetöbb vagy legalkalmasabnak tartjuk.

Azért ismétlem, ha kívánják, hogy föllépjek, ám álljon ott nevem a közszélna pályázók sorában, s ne higgye senki, hogy mig egészségem enged, csak közömbös is lehessen azon elvek iránt, melyeket éltem folytán vallottam, melyek az alkotmányos szabadság, a törvényes rend s békés fejlődésnek elvei.

Szerettem volna, ha e beszédeket összes választóim hallották volna; szerettem volna kifejezni mindazok iránt, kik engemet 3 év előtt képviselőjüknak megválasztottak, hálás köszönetemet, ipar-

kisded papagáj s fenekén a porosz korona Fridericus Rex monogrammal. Benne a kisded kalán is, melylyel a por merítették. — A metszett kögyűjtemény nagy szépséggel darabokból áll. Tovább azon rendes edénykékt mulatának, mik Wedgewood nevtiek, s a római hamvedrek, az etruszk és herculanumi maradványok, a tengeri herbarium, a nemes kövek gyűjteménye.

A bibliothekai könyvek száma lehet négyezer. Bir incunabulákat, princepseditiókat, kéziratokat. Itt a Bethlen Farkas historiájának keresdi kiadása, a kardinalis és fejedelem Báthori András brevium, a Don Quixott első spanyol kiadása.

A ritkaságokban gazdag Cserey háztól megindulva Perjénél előretöltött ökrösszekerre szállott át utazónk. „Lóforspontot itt nem találni — írja K. második levelében — sőt sehol sem Erdélyben, a székely-és szászöldet kivéve.“ Oláh kocsisaival és kísérőivel haszaltan kezdve meg a beszédet. K. a Perjénél regényesedő, s a Meszes emelkedő hegyére tétő vidék néma bámulatába mertült. A meredek és emelkedők veszélyes helyein kiszállva szekeréből a „Gesner rezei közé méltó“ Perjére, s a meszes nyúló kilitásra veté szejmet, mi alatt léánya vigan enyeleget az ősvényt szegélyző virágokat tépdélé, anyja, testvérei s barátinai nevé

kedtem a bennem helyzetetett bizalomnak megfelelni, és ha munkánk minden tekintetben nem érte el várakozásukat, gondolják meg s vegyék fontolóra, hogy 16 évi préda gazdálkodás után vettük által a közvagyont; első években sokat kellett és sokat kellend még az elhagyott gazdaságba fektetni, mig az illőleg jövedelmezhet és kipótolandja azon roppant veszteségeket, melyeket ellenségeink ütöttek rajtunk!

És most befejezem beszédeket azon kérés-sel: Kövessék önök a politikában a természetet, e nagy mestert, mely lassan, de biztosan alkot, hirtelen csapásaival csak ront és pusztít; kövessék a mult országgyűlés többsége vezérének, hazánk bölcs fiának, Deák Ferencznek tanácsát, ki mint második Mózes husz évi szenvedések után kivette népét a pusztából, s megmutatta neki az ígért országot. Ne engedje a Mindenható, hogy akár a fiatal heves meggondolatlanság, akár a büszke nagyragyagás vagy az aljas, mindig csak saját hasznát hajhászó önzés, vagy a mérges, még a haza árán sem kiengesztelhető gyűlölségnek szenvedélyei ez üdvös óavényről leragadják hazánkfiat, hanem adjon nekik kitartást, erőt és szerencsét a megkezdett munkának befejezésére.

Igy lelkesülve emelkedett hangon kiáltunk: Éljen az alkotmányosan megkoronázott magyar király!

Éljen fölséges Asszonyunk, Magyarország szeretett királynéja, hazánk mentője, védangyala!

Éljen soká, és virágozzék föl a szeretett haza, éljenek boldogan szent István koronájának minden országai, népei!

Választási mozgalmak.

Erzsébetváros, január elején, 1869. — A képviselő választási mozgalmak megkezdődtek. Az egyik hatóságban a pártértekezlet már kijelölték követeiket, a másikon magokat jelölik ki a követségre ábitozók, s fáradszatlanul igyekeznek áldozatkészséggel is czélhoz jutni. A már megindult ily mozgalmak között csak az a csekély kü lönség van, hogy mig egy helyt egy szerény jobb oldalista azt mondja: „ha a megye közérdeke kívánja s bennem bizik“; a másikon egy baloldalista egész feltűnő önelégültséggel felkiált, mondván: „megmutatom, hogy követé kell lennem.“ Szomorító viszony az, a midőn tele erzenyayel ezerek alkotmányos jogelvezését korlátozni lehet.

E hó 2-án koszorús költőnk Petőfi emléke megörökösítésére emelendő szobor költségei gyara pitása végett — a jelenleg városunkban mulató Barna Bálint színtársulata közreműködésével — előadás rendeztetett, nagy s szép számú gyűlekezett jelenlétben. Az előadás jól sikerült, díszesítvén s varázslóvá tétvén azt, a megyeiek közül hirtelen összeszalakult műkedvelők dalárdája által elénekelt több népdal is.

Az előadás bevégezte után azonban a „Dombi“ vendéglője vált színhelyévé egy komolyabb ügy parodikus előadásának, a hol volt baloldali követünk több megyei tisztviselő társaságában majd viradtig tartó vig poharazás közt, magát ezek által újból követé jelöltette ki.

Hogy számolt-e nevezetteknek közelebb le telt követsége alatt hazánk s a megye érdekében tett bármimemű működéséről, s hogy terjesztett-e elő ez alkalommal programot? erről hallgat ugyan a fama; azonban hogy a követjelölők jelöltjükkel csakugyan meg voltak elégedve, tanúsítja azon nyilatkozatuk, hogy: „gróf B. G.-nek követé kell lenni.“

Kell??? ezt mondák ki, a megyei hangulat s megyénk számos nagy és kis birtokossága s értelmisége ellenében oly tisztviselő, kik hivatalos kötelmük mily módon teljesítéről még magoknak sem tudnának számolni, annyival kevésbé a megyének.

De vajjon nem lett volna-e jobb és alkotmányosabb bevárni a követjelölésre illetékesebb té-

kiáltá a hegytetőnek, melynek csúcsáról Erdély kilátása nyílik.

Hah, mely rezzentő pillanat! Előttém teküvök egész Erdély! Megfordulék sarkamon s valamerre tekinték északról keletig, s onnan tovább dél és nyugat felé, dombot láték és völgyet minden megszakaszó hézag nélkül. A Kárpát ága, mely Közsmárk mellől Mármaroson s tovább a székelyöldön lemegeyen Fogaras mellé, a távol miatt elveszve, szemeim elől elveszének az abrudbányai és hátszegi rengetegek is. Szótalan állék. Ugy tetszett, mintha valamely istenség egy magas partról nézellette volna sok ideig a habokban hánykódó tengert s tündér botjával egyet ütven, épen most parancsolta volna, hogy a víz azon alakjában változzék földdé, de már benőve erdővel, melyben egy percz előtt hánykódott. S előttém még nem vala megteremtve az új föld embere, még nem állatjai, mert innen nem vala látom semmi falut, semmi tornyot, semmi kalibát. A táj ember nélkül, nyáj és marha nélkül, madár nélkül volt, mint egy szép halott.

Nagy-Almásan, akkor özvegy gróf Vass Samuon birtokán állapodék meg újból a vidék gyönyörűitől, a szekerezés és gyalogolás fáradalmaiktól egyaránt eltelt útas. A háziaszonyt nem lelé bár honu, de úja fáradalmaiktól némileg kipihené, s meg-

nyezők nyilatkozatát, miután az e tárgyban kedeményezés csakugyan nem a tisztviselők dolga.

Hisz az még mind megjárná, hogy gr. B. G. képviselő akar lenni, mert ha balpárti is, mi türes tagadás, ő bizony a Deák-párt vizét épp oly kevéssé zavarta, mint elősegítette a balpárt törekveit; útazott, halászott, vadászott, egy óráig a delegatióban jegyzősködött, bizottmányi gyűléseinken is rendesen megjelent, de illetén működési közöpette hazánkban s megyénknek mit sem ártott ugyan, de nem is használt, hanem mindez nem tesszi elkérülhetlen szükseggé, hogy ismét képviselőnké legyen! * * *

Udvarhelyszék, január 10. 1869. — Ad-

dig is, mig az itteni képviselőválasztási előmozgalmak fény- és árnyoldalairól kimerítőbb tudósítással szolgálhatnék, röviden sietek értesíteni a t. szerk. urat, hogy régi veterán vezérünk, id. gr. Bethlen János, a kit keblé és országos ügyeink körül ezerzet önzetlen hazafini érdemeiért és lankadatlan áldozatkészségeért egykor örökös követünknek proclámáltunk, s a kihez akár a pokollal szembe szállva is hívek maradni készek vagyunk, tegnap székünk területére Sz. Kereszturra, derék hazánkfia Gyárfás Domokos vendégszerető házához érkezett.

Ezen öröndetes jelenségről a helyi és vidéki lelkes választók értesülvén, rövid egy pár óra alatt igen tekintélyes szép számmal sereglettek össze, és üdvözlétre siettek, hol Marosi Gergely tanár és László Péter székely atyánkfia lelkes üdvözlő beszédeket tartottak, melyekre említett nagy-érdemű képviselőnk, a lejárt országgyűlés eredményűs működésének népszerű elősorolásával válaszolt, a benne és eljárásában helyezett rendithetlen bizalomnak csalhatlan kifejezése, azon ezerek keblében viszhangra találó nyilatkozatban culminált, mely szerint tinnepélyesen fölkiálték, hogy benülket a jövő hongyűlésen is képviselni szivekedjék.

A gróf ma estére érkezik Sz. Udvarhelyre, hol délelőtt a józan demokratia rendithetlen elvbarátai a nemes gróf tinnepélyes fogadása iránt a székházánál értekezletet tartottak, mely annál nagyszerűbben fog kiütni, mert évnegyedes közgyűléstünk holnap veszi kezdetét.

Az udvarhelyszéki anti demokratia egyik vezére, nem átalotta képviselőnk eljárását szébbali gyöngédetlenséggel kisebbiteni, egy Bethlen Jánost, ő critizálni, és befejezéstül egy ellemendonsztratio lehetőségét hangsúlyozni! Azt hiszem, bérhethné azzal mit e famosus eljárására válaszul kapott. Vagy nem? A vívmány az, hogy sikerült az eddig bujdakolt szébbali nyilatkat a bokorból kiugratni. Hanem hát tudja ön milyen nyulat ezek? olyan nagy nyulat, a melyeket a hadsádiak fogtak volt Hunyady János uramnak... r-t.

Maros-Vásárhely, jan. 13 kán, 1869. —

Marosszék képviselő bizottmányának f. hó 12-kén rendkívüli gyűlése tartott, melynek főbb tárgya volt a leendő követválasztásra szükseges előmunkálatok feletti intézkedés. Első kérdés volt, hogy egy középponti helyt t. i. M.-Vásárhelyt történnék-e mind a két követre egyszerre a választás, vagy pedig czelszerűbb lenne, a székét két választókörletre osztva, egyik kerület választó helyül Maros Szeredát jelölni ki. A kérdést egy pár percz alatt el lehetett volna intézni, az általános többség a multkor is már követett, ez utóbbi eljárás mellett nyilvánulván; de miért lett volna itt az ismert bal-követ B. L., mint azért, hogy egy szokása szerinti hosszu, minden összefüggés nélküli, közben nagy hangzásu mondatokkal spékelt beszédben, a többséggel, maga, ugyszólva, egyedül, pár tigris pajtasától is e kérdésben elhagyatva, ellenvéleményt nyilvánított. Azt kívánta minden áron, hogy a választás egy helyt történnék.

szemlélt Nagy-Almás híres löistállóját, melynek akkori földesze Bucephal nevet viselt. Almás ménésének nem egy szülöttjét Magyarországi istállókból ismeré Kazinczy, ki bosszankodva jegyzi meg, hogy Almás ménese hanyatlóban van, mert újabban „Erdély nem magas, de tüzes kanczái tunya német ménekkel háziasítottak össze.“

Az almási várom mellett haladott Kazinczy Kolozavárnak irányzott útja. E rom — jegyzi meg — hajdan a templom vitézei vala, a mint a monda hirdeti, később Bebek vajdáé s vejjé Balassa Imrée, s erről a Csákyaké, kiktől Nagy-Almás birtokosnője is ered. Másfelől a vidéknek diest ad azon szép emléket, melyet a hely gazdag és lelkes aszsonya, közel a kolozavári úthoz, egy szomszéd hegy oldalán, férjének emelo. Egy félbe tört, vastag átmerőjü hornyolt oszlop, s azon egy hamveder átölelve a tartósság jelvényével: a kigyóval. Gyászfűzek veszik körül három oldalát. Felírásait a piedadást két oldalán gróf Haller Gábor a kincstartó dolgozó, az első és utolsó táblán az enyéim állanak.

Vajjon nem töredékek-e már e táblák, miket Kazinczy vorsei díszitnek?

TÁRCSA.

Kazinczy Ferencz erdélyi útja.

II.

(X. Y.) 1816. június 12 dikén kelt Kazinczy Széphalomról erdélyi útjára. Összes kisereite tiz éves leányából Eugenieből, s annak felügyelőnőjéből állott. Biharos s a Szilágyságon vonulva át Kolozvárt jelölte ki első erdélyi megállapodási helyének s útja czélpontjának. Szilágyságon „Erdély pitvarába“ Széplak utolsó bihari, és Ipp első krasznai helységek közt lépett. Épen nagyra dagasztá az eső a medréből kicsapott Krasznát, melynek árja útasunk szekerét a rendes és rövidebb ősvényről Zovány és Nagyalu közt letérite.

Nagyaluban „cs. kir. kamarás és májor nagy-ajtai Cserey Farkasnál, kinek hitese gróf Haller Christine, a Telemach fordítottjának unokája volt“ tartá meg az első állomást. Csereynek ritka könyv-és régiséggyűjteménye, mügonddal ápolt s tudományosan beosztott kertje, a lakozókák frászfestései foglalák el itt Kazinczy idejét. „Égtem látni, ismét illetni a szelencét, melyben a nagy Fridrich hordá zsebében orvosporát (gyógyporait). A szelence egy

Hadd legyen alkalma még egyszer a székelésnek egy helyt tömegesen egybegyűlni; mivel ugy volt az itt régebben is, mikor az ő beszédeit itt örömeztet hallgatták; nagyon jól esnek neki a választókat még egyszer mind itt látni, stb., mert ő egyszerűen: nem a mostani rendszer embere, ő az ilyen alkotmányos eljárást nem szereti, hanem azt kívánja, hogy a mint 48 előtt volt, ugy és azon választók gyűljenek össze és ugy választanak most is stb. (Ugye, hogy ez már egy szabadelvű képviselőhöz méltó nyilatkozat, a ki e szerint 47 óta semmit sem haladt előre, s azokról, kik talán azóta lettek választók tudni sem akar?)

Voltak többen, kik ezen szónok úr térszeméit fölfejtették, főként G. T. D. megmagyarázván, hogy a mit akar és beszélt, sem a történelemmel, sem a törvényekkel, sem a haladó kor szellemével meg nem egyeztethető. Határozat lett: hogy a választás két kerületben fog történni.

Nem tehetem, hogy B. L. úr parlamentarisz módorának ismertetésére meg ne említem, hogy midőn hosszú és a kitűzött tárgytól sokban eltérő beszédét egy székelő atyafi megúvva, azt mondotta: „Kérem a beszélő urat, mondja el a vélekedését rövidebben, csak a tárgyról beszélve, s ne töltessen el annyi időt“, szónok úr impertinentiának nevezte, a közbeszólást, mit, mellesleg legyen mondva, ő is megteszen.

Szóba jött, hogy azon esetre, midőn valamely választás alkalmával egyik képviselő sem kapna abszolút többséget, az új választást rendelő utasítás nem elég tiszta, s gondoskodni kellene, nehogy az új választásnak azonnali folytatása által a távol-évköz szavazatuktól el essenek.

Jegyzőkönyvileg kimondott, hogy az utasítás elég tiszta, aggodalomra semmi ok; mert egy szék vagy kerület nagy területét tekintve, önként értendő, hogy beáll azon szűkségesség, miként az új választásra, új és elegendő határidő tűzésének ki, tehát e tekintetben minden további határozat fölösleges. Többek véleménye szerint bajos is lett volna valamit határozni, mivel a választás körüli minden teendő a középponti bizottmány feladata. Ennek a törvények értelmében kell eljárni, s arról felelős. A középponti 100 tagu bizottmány kijelölés úján lett megválasztva.

Indítványoztatott: hogy azon alkalommal, midőn a többi megyékkel együtt székünk is fel volt szólítva, hogy a dulló biztosok mellé segédekéket válasszunk; a képviselőbizottmány az idő szerint ezen segédek választását szükségesnek nem tartván, mellőzte, s helyettük inkább 4 útbiztos választásának engedélyezését kérte, mit meg nem nyert; de azóta a körülmények változtak, a szolgabírói teendők megsokasodtak, főként az adófelhajtás is reájuk nehezdedvén: ez okból kéressék fel a miniszterium a dulló segédek választásának megengedésére. Voltak ugyan sokan, kik ebben némi következetlenséget láttak, mindazon által szükségeségét elismerve B. L. indítványára az lett megállapodás: kéressék meg id. főkirálybíró úr, hogy fölterjesztésével ezen segédek választásának eszközje ki, annak szükséges volta bebizonyulván. Lám! hogy mentette meg indítványozó úr következetességünket.

Ezután még két bizottmány nevezetett ki, egy az átiratok, másik a jegyzőkönyv megvizsgálására, melyeknek tárgyalása a holnapi — remélhetőleg — rövidebb ülésben fog történni.

Ez ülést, a szokott módon, a főtiszt által adott nagy ebéd zárta be, melyen nem hiányoztak a pohárköszöntések. Főkirálybíró úr poharat emelt a koronázott alkotmányos magyar királyi családért, lelkes éljenek által kísértetve. gr. T. D. a közszereketben s becsülésben álló, erőles, tapintatos eljárású főkirálybíróért, s később nejeért. Voltak még felköszöntve, élve, volt és leendő követek stb. Ez utóbbiakra nézve még nem tudjuk magunkat tisztán tájékozni, hogy kik lesznek a választottak, de nemsokára megtudjuk.

Egy választó.

Napi hírek.

— Ö Felsőge az erdélyi unitarius vallásfelekezet egyházi előmozdítására a mult évre rendelt 5000 frt államegély átalányt engedélyezte oly módon, hogy ez összegből 4006 frt 74 kr az általa saját egyház-közsegeire, papjai és iskola-tanítóira tett mult évi egyházi rovatok pótlására fordíttassék, — a fennmaradó 993 frt 26 kr pedig osztassék ki nagyobb szűkségben lévő egyház-közsegek közt.

— Gróf Mikó Imre, közlekedési miniszter s városunk köztisztviselő és közszereketben álló eddigi országgyűlési képviselője, ma váratik körünkbe.

— Kinevezettek: Desseffy Lajos osztálytanácsossá a pénzügyminiszteriumhoz és Csörgeő Gyula titkárrá a közlekedési miniszteriumhoz.

— A tordai communitás gyűlésében M. B. azt indítványozta: intézzenek a miniszteriumhoz roszszaló feliratot a miatt, hogy az országgyűlés a kereseti adót főlebb emelte. Azonban a józan gondolkodású tagok nem mentek be a kelepczébe, s bár heves vita után, az indítvány elvetetvén, a szélsőakadók kislelet meghiusult.

— Fogarasvidékének közelebbi bizottmányi gyűlésén többen elégedetlenségüket fejezték ki országgyűlési képviselőik eljárásával szemben. A választási előmunkálatokhoz még csak néhány hét mulva fognak. Ugyane gyűlésben több szentesített törvény olvastattat fel; ezek közt azonban nem fordult elő az unioról és nemzetiségi kérdéssről szóló. Ugymondják, akkor még nem érkezett volna oda.

— A „Gazetta Trans.“ közelebbi száma meglehetősen érdekes. Mindenekelőtt kijelenti a szerkesztőség, hogy a lap jövedelme ezentúl nemzeti célokra fordítatik, s alapját képezendi különösen azon tőkének, mely egy román jogakademia és gazdasági iskola felállítására céljából remélhetőleg nemsokára összegyűlt. Felbujja ez okon a román nemzet fiait, hogy seregessen lépjenek az előfizetők sorába. — Tovább Fényes Elek statistikájára haragszik meg, állítván, hogy hamiak a románokra vonatkozó adatai, mert szerinte Magyarország és Erdélyben 2 millió 500 ezer románnál is több van, s van 19 olyan megye, hol a majoritás a románoké. — Emlékezik a pronounciamentoféle ügyről is, s megszüntetésére vonatkozólag, mint várni lehetett, semmit sem akar a magyar kormányoknak köszönni. Ö Felsőge belátta, ugymond, a románok igazságát; hogy belátta pedig, nem okozta egyéb, mint a románok kérelme, s a román befolyásos férfiak felvilágosításai. — Még egy érdekes híre van, az t. i. hogy Parajd és Balázsfalva közt lóvonatu vaspályát készült létesíteni Gál János és B. Szentkereszt.

— Mig egyes dáco-románisták s velök a „Gaz. Trans.“ a magyar országgyűléssel szemben passiv magatartást ajánlatnak a románoknak, addig a „Tel. Rom.“ tüzesen sarkallja ugyanazokat a választásokban részvételre. „Közömbösségünkkel — írja — azt érjük el, hogy még onnan is, hol többségben volnánk magyar követek küldetésnek, holott nekünk nagy érdekünkben áll, hogy minél több román által képviseltesük magunkat a pesti országgyűlésen.“

— Szászvárosszék 112 frt 20 krt gyűjtött össze a szerencsétlen Miksa császár emlékére emelendő szoborra.

— Brassóban e hó 10-én ismét földrendést éreztek. Az elsőnei is gyengébb volt.

— A helybeli iparos olvasó-egylet szokásos zártkörű táncvigalmát folyó hó 30-dikán a redoute teremben fogja megtartani, mit a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlunk.

— Veszely Károly marosvásárhelyi katolikus esperes és plébános folyó hó 6-án ünneplé ezüst miséjét, — 25-dik szolgálati évét. Az isteni tisztelet ünneplésére igen nagy mérvben folyt be a dalárda jelesebb tagjainak közreműködése, — kik egy Vocelka Ede által Beethoven, Haydn, Weber, Meyerbeer és saját műveiből össze állított misét szép sikerrel adtak elő. Az ünneplés után diszebb következett, melyben a dalárda tagjai, a helyi főbb hivatalnokok és román. kath. papok vettek részt. Az ebédet a városi törv. elnökének meleg érzéssel elmondott üdvözlése előzte meg. Az ebéd alatt nem hiányoztak a leglelkesebb felköszöntések.

— A királyné lakosztálya a budai várpalotában 11 szobából áll.

— Megjelent új könyvek. „Az ellenzék vivmányai“ című röpirat. Írója a Deák-párt szempontjából gyakorlott tollal és éles logikával bírálja az ellenzék egymástérő különvéleményeit, programjait, felkeresi és kimutatja a szembeálló ellentmondásokat, s az ingadozást és határozatlanságot, mely az ellenzék programjait jellemzi; végül szól a röpirat a szélső balról, s a dunai conföderatoról is. Ajánljuk a jeles röpiratot olvasóink figyelmébe. Kapható minden könyv-árusnál. (?) „Schematismus der pensionirten u. mit Beibehalt des Characters quittirten Generale und Stabs und Oberofficiere der k. k. Armee. 1869. Nach officiellen Daten zusammengestellt und herausgegeben von Dr. Carl Schierl, k. k. mil. Agent. Wien Im Verlage der k. k. Milit.-Agentur des Dr. Carl Schierl, Stadt, Naglergasse Nr. 22. Preis 1 fl. 5 w.“

— * * Megjelent a szerkesztőségünkhez beküldetett: „Beszélyek és életképek“, írta Kárvázi József. Kis nyolczadrét 10 iv. 165 lap. Kolozsvárt, Demjén László bizománya, ára 80 kr. E kötetecske szám szerint öt dolgozatot tartalmaz, melyek, a „Sorsjátékát“ kivéve, az életképek közé volnának sorolhatók, ha valamenyiben megtűntek a mértéket. Mindenik telve van hibákkal, eszmeszegység, laza kidolgozásra találunk bennök. Egyébként kiemeljük az irályt, mely elég folyékony s eltekintve némely helyeket, mondhatjuk, találva van az elbeszélő hang. Azonban ez még nem elég arra, hogy a nyilvánosság elé lépessünk.

— Súlyom helységben Bihar megyében asatások alkalmával régi romokra akadtak, melyeknek legszebb kőtábláit, oszlopait, egy szóval legérdekesebb részeit potom áron szedik a környékben.

— Garibaldi egy levelet intézett Donyov magyar trnokhoz, melyben a mentanai csatában

magokat kitétetett magyaroknak elismerését és köszönetét nyilvánítja.

— A „M. Polgár“ mult évi decz. 30 kán 154-diki számában Sz. Régenből Régeni aláírás alatt megjelent cikkre vonatkozólag nyilatkozatom, hogy „miután e tárgyban, a „K. Közlöny“ mult évi 149 dik számában nyilatkozatom egyszerű megtettem és a „M. Polgár“ szerkesztősége is ez említett cikk iránti felelősségről * alatt lemondott, ily névtelen és most egy, majd más jegy alá búvó irogatónak, gyanúsító cikkére, e téren több feleletem nincs. Szász Samu, szolgabíró.

— Nyílt köszönet. A hol az egyházi-déki ref. előjáróság, még az egykor létezett egyházi vagyont is földadta egy gr. Wass Ádám úr eleni perben, s így a bírek caupán az isteni gondviselésben és a jók kegyességében bizva, remélhetik az egykori virágzó hit és nemzeti élet fölvirágását, ott a kegyes adomány megbecsülhetetlen és meghálálhatatlan; 7 magyar caalánál 31 gyermek neveltetése céljára, Császári községben évenként 5 vékát ajánlott migos Keceli Mihály úr, mely nemzeti és vallásos kegyes ajánlatért elhagyott híveim nevében alázatos tisztelettel mély köszönetemet nyilvánítom. Czege, január 10. 1869. Mátyás Zsigmond, czegei ev. ref. pap.

— Az erdélyi törvényes királyi itélő táblánál, a második polgári osztályu ülésében a következő perek láttattak el 1868. év utolsó hetében: Grigora Dumitru Bumbalu Grigore ellen 5 frt iránt; Miron Dávid Popp Ávrám s társa ellen, birtokháborítás iránt; Georgiu Comanoin Siari s társa, Juana Monea Zainak fekvőségek iránt; Schieber Mária a királyi kincstár ellen 92 forint 68 1/2 kr iránt; Popovics János, Dezső József ellen, birtokháborítás iránt; Csigoján Toma, Buda Aftenie hagyatéka tárgyában; Kozma Juon, Babuca János ellen, 249 frt 89 kr iránt; Löb Grünwald Hersch Brecher ellen, 22 frt iránt; Gervázia Mánkovszki s társa, Kafka Miksa s társai ellen, birtokháborítás iránt; Pavel Echim, Reichel ellen, 12 frt iránt; George Hardisia, Cifora Gusu ellen, birtokháborítás iránt; George Goila, Nicolae Goda ellen, birtokháborítás iránt; Bukura Achim, Urda Nicolae ellen, birtokháborítás iránt; O Sindea községe, Burzán Boér család ellen, birtokháborítás iránt; Dobra Juon, Mozean Nicolae ellen, birtokháborítás iránt; Jánk Szimion, Jánku Juon ellen, birtokháborítás iránt; Borlea Juon s társai, Borlea Samfra ellen, hagyatéka iránt; Juon Suviu, Burdetir Stefan ellen, 1 frt 40 kr iránt; Rátiu Maftel, Suzán Mária ellen, 3 frt 10 kr iránt; kir. pénzügyészség, Szt. György községe ellen, birtokháborítás iránt; Gligora Joszif, Lengyel János ellen, birtokháborítás iránt; Nagy Pál, Demeter Sándor ellen, birtokháborítás iránt; Deák Mihály, Mátyus Antal ellen, hagyatéka felett; Szakács János, Szakács Ferencz ellen, hagyatéka felett; Magner Ignác, Nedesan Kondratye ellen, haszonbér felmondás felett; Dénes Ferencz, Zsögő József ellen, haszonbér felmondás felett; Schuller Katalin, Jekeli József ellen, 320 frt felett; Steinhansen Tivadar, gróf Lázár Kálmán ellen, 834 frt, felett; Steinhansen Tivadar, gróf Lázár Kálmán ellen, 300 frt és 224 frt iránt; Metján Juon, Szinkia Nicolae ellen, hagyatéka felett; Szuszermann Mária, Kimpian Paramon ellen, atyafiság elismerése felett; Trityán József, Lázár Simon ellen, 24 forint felett; Maka Trézsi, Nagy András ellen, 170 frt felett; Torend János, Kreitzer Márton ellen, fekvők felett; Florián Antal, Marosán Péter ellen, 30 forint felett; Vén Ferencz, Ince Antal ellen, hagyatéka felett; Kovács József, Szász János ellen, 80 frt felett; Csizsér József, Serbán István ellen, birtokátadás felett; Buda József, Haver Mihály ellen, haszonbér felmondás felett; Simó János, Bálint Ferencz ellen, 500 frt felett; Gábor Kati, Kolbás László ellen, 70 frt felett; kir. kincstár, Muskovits Ábrahám ellen, 135 frt 50 kr felett; Gális Tódor, Stefan László ellen, 145 frt iránt; Gális Tódor, Stefan László ellen, 45 frt iránt; Dózsa Ferencz, Gazda István ellen, 17 frt felett; Leb Rosenberger, Tartasi Sándor ellen, 97 frt 50 kr felett; Czink Pál, Kis Sándor ellen, 660 frt felett; Imecs József, Frenczony Juon ellen, 60 frt felett; Pap Mihály, Pap Mártonné ellen, 5425 frt felett; Kenda Aniska, Kenda Malej ellen, birtokháborítás felett; Skalitzer Sámuel, Bárdosi János ellen, 597 frt 92 kr felett; Skalitzer Sámuel, Bárdosi János ellen, 597 frt 92 kr felett. („Székely Hirlap.“)

— Apró hírek. A Szamos Szathmár táján a mult héten kiáradt, s több helytt károkat is okozott. — A Királyhágón túl egy újabb vasúti ráhálásmérénytelről írnak. Egy vasúrd tétetet a sinre keresztül; szerencsére azonban jókor észrevették. — A pesti görög-oláh hitközség Sztupa Györgyöt választá egyházi gondnoknak. — Pesten török konzulátust, Temeavárt francziát készülnék felállítani. — Egy külföldi proféta azt jövendöli, hogy az idei tél május végéig tart. Milyen jó, hogy ember mondja csak. — A mezőség egyik falujából írják, hogy egy derék román atyánkfával elhitette valami kobór diák, hogy új évre muszkája lesz. Minden tyúkját, kakasát lelte. Kárba ment biz az. — Hamburgból jelentik, hogy e hó 2-dikán dörgött, villámolt, s a mennykő több helytt lecsapott; — ha igaz. — Galicziában egy aláírásúv kering, melyre azon nők írják neveiket, kik ö Felsőgeétől a női emantipációt akarják kérni. Mondják, hogy seregessen tudulnak az ivhez, s ezt már könnyen el lehet hinni.

Hivatalos értesítések kivonata.

Az „Erd. hiv. Értesítő“-ből. Árverések: M. Vászárhelyt ház márcz. 4. apr. 5. — Kolozs megyében Boosban gazdasági felkelhetők febr. 17, márcz. 4.

A „B. P. Közlöny“-ből. Kinevezések: A földmivelés, ipar- és kereskedelmi miniszter Borszékai Soma segédfogalmazót fogalmazóvá, gr. Degenfeld József és Hubay József tiszteletbeli segédfogalmazókat, valamint Tanfi Gusztávot valóságos segédfogalmazókká, végül Petróczy Gyulát és Jeney Lajost irodatiszteké nevezte ki.

KÜLFÖLD.

Londonból jan. 11-ről jelentik, hirszerint a földközi tengeri hajóraj Paget admiral parancsnoksága alatt a Dardanellák bejárásánál fog cirkálni.

Szt. Pétervárról jan. 11-ről írják: a montenegrói fejedelem titkára, Waslik, Montenegro s Herzegovina számára titkárrá nevezetett ki. Az ő indítványa folytán 10,000 hátultöltő puská küldetett Montenegróba, 30,000 darab van készletben.

Madrid. jan. 12. Egy kormány körlevél az összes polgárságot a választásokban való részvételre és hazafias gyámolításra hívja fel. E körlevél ujjolag nyilatkozatja a kormánynak azon óhaját, hogy a nép képviselői állítsák fel a trónt, el látva azt oly előjogokkal, melyek a versenygést lehetővé tennék, a rendet azonban lehetőségessé ténvén, a szabadságnak tartós oszlopai legyenek. — A csapatok veszteségét Malagánál 40 halottra s 174 sebesülte tezik.

Páris, jan. 12. Ma délután conferentia ülés lesz. Biztosan állítják, hogy a hatalmak elhatározták: a Görögország által támasztott igényeket nem venni figyelembe, azon esetre, ha Görögország csakugyan ragaszkodnék azokhoz.

Konstantinápoly, jan. 12. A kandiai ideiglenes kormánynak összes tagjai el vannak fogva; közülök négyen megölettek. A leváltarak számos compromittáló levelezésekkel együtt szintén kézre kerültek.

Páris, jan. 10. éjjel. Megbízható részről következők jelentik a conferentia első ülésének folyamáról: A párisi szerződést aláírt hatalmak képviselői tegnap összegyűltek, hogy a Görög- és Törökország közt fenforgó viszályt kiegyenlitsék. A meghatalmazottak első köteleességüknek ismerték, a résztvevő hatalmakat a conferentia megalakulásáról értesíteni; mire elhatározták, hogy a török ultimatumban formulázott követelések a hatalmak részéről bírálat alá vétessenek, mi által azon meggyőződést nyerendik, hogy egy a szultán, mint a görög király kormánya minden olyan lépésektől lekiismeretesen tartózkodni fognak, melyek a status quot megváltoztatnak, vagy a hatalmak feladatát megnehezítenek. A hatalmak azon óhajással hivatoznak a porta mérsékltségére, hogy ez az ultimatumban fenyegetésül felhozott rendszabályok megvalósítását a conferentia munkálatainak bevégzéseig felfüggeszti. Együttal a görög kormány is fölhívatik, hogy bármely fegyveres expeditionnak ellenséges manifestációt úgy szárazon, mint tengeren akadályozza meg. A conferentia ezen határozata egyidejűleg Konstantinápolyba és Athenebe is jeleztetett.

Olaszországban az örösi adó miatt még folyvást igen komoly zavargások történnék. Így a hivatalos „florenzi lap“ jelenti, hogy Centoban — Bologna tartományban — 7 én a zavargók a helyhatósági helyiségben pusztításokat tettek; az okiratokat föleggették, s a távirada-szondryokat elvették. A katonaság ellentállott, s néhány zavargót megsebesített, mire a nyugalom helyreállottnak látszott. Még komolyabb események történtek ugyanazon napon S. Giovanni in Persicetoban, hol 2,000 paraszt szintén mindennemű pusztítást tett a hivatalos s magán épületekben. Az odasiatt katonaságnak erőszakkal kelle a bemenetelt kivívnia. 5 paraszt halva maradt és sokan megsebesültek, mire a zavargók futának eredtek.

Madridból írják a „France“-nak január 5-ről: Tegnap a főváros nyugtalanító látványt nyújtott. A „Puerta del Sol“ körül egész estén át, jelentékeny csoportok mutatkoztak, melyekben számos nemzetiségi tiszt vétetett észre. Mindamellet volt alkalom meggyőződni, hogy ezen embereket inkább a kíváncsiság, mintsem lázadási szándék vezette ide, s e kíváncsiság nem volt indokolatlan. Már előtte való nap tudták, hogy a madridi nemzetiség küldöttsége megjelent a miniszterelnöknél és Caballero tábornok visszahívását, valamint a fogoly-lázadók amnestiálását kérte tőle. Serrano tábornagy méltósággal és szilárd módon válaszolt. Következő nap a nemzetiség 20 dik zászlójának parancsnoka a város háza ment, hogy Rivero polgármesterrel, a nemzetiség fejevel, értekezzen. Rivero békülékeny jellemének és ügyességének köszönhetően, hogy a társalgás kielégítőleg végződött. A parancsnok azon meggyőződéssel távozott, hogy a madridi nemzetiség szervezete nem fog megváltoztatni. De a nemzetiség azért folytonosan fegyver alatt állott s épp ez nyugtalanítá a lakosságot. Az utczaszágleteken falragaszok nagy betűkkel hirdették e rejtélyes szavakat: „A la una! A la

